

Työmme arvo

Tämä maanmittausala on siitä kummallinen ala, että varsinkin julkisella puolella tuntuu siltä, että tuotamme sosiaalipalveluja, koska jatkuvasti joutuu asiakkaiden kanssa keskustelemaan siitä, että pitääkö palveluista ja tuotteista maksaa. Sen lisäksi suuri osa virkakunnastamme olettaa, että niin sanottu virkatyö ei maksa mitään, kun se ei näy laskuna.

Kiinteistönmuodostustoiminta ja rakennusvalvontatehtävät ovat onneksi helpoimmasta päästä, koska ne taksoitetaan lakiperusteisesti. Tosin niissäkin pohditaan vakavasti aina, mikä on yhteiskunnan osuus ja mikä asiakkaan osuus kustannuksista. Kiinteistömuodostukseen liittyvä neuvonta ja opastustyöhän on *tietysti* hyvää palvelua ja se kuuluu ilman muuta ilmaisipalveluihin!

Vaikeampia asioita on sitten tietojen ja varsinkin rekisteritietojen antaminen korvauksetta, ja karttojen käyttö.

Lähes jokapäiväistä leipää on se, että karttoja tarvitsevat keksivät milloin minäkäinlaisen perusteen sille, miksi juuri heidän tarpeensa on niin erityinen tai yleishyödyllinen, että heille tulisi antaa alennusta tai peräti ilmaiseksi. Samalla tiellä ovat lisäksi monet kaupallisesitkin karttoja hyödyntävät. Monilla paikkakunnilla katsotaan varsinkin opaskarttojen kuuluvan jopa kunnalliseen palveluun. Ehkä näin, mutta silloin valtuustot myös päättäköön niin.

Rekisteritietojen hinnoittelussa väännetään kättä kansainväliselläkin tasolla. Pääosa käyttäjistä katsoo, että yhteiskunnan kertaalleen keräämä tieto pitää olla korvauksetta kaikkien käytössä aina niin pitkälle, että käyttäjien pitää saada ne käyttöönsä kaikissa niissä formaateissa, joissa he voivat niitä itse hyödyntää.

Rekisteritietojen luovuttamisessa on pyritty tavoittelemaan kohtuullisen, varsin matalan korvauksen periaatetta ja sitä, että ns. irrottamiskustannukset korvattaisiin. En tässä ala luetella kaikkia niitä ylläpito-, laitteisto- ja tietoverkkokustannuksia, mitä rekisterien hoito vaatii, mutta ne ovat melkoisia ja jos ne kaikki yrittettäisiin periä käyttäjiltä, niin kyllä tie-

dot jäisivät syliin. No, tämä kohtuullisen korvauksen periaatekin on suurelle osalle käyttäjiä myrkyä.

Pääkaupunkiseudulla esim. YTV katsoo, että sille ei riitä, että se saa vapaasti poimia tietoja omiin järjestelmiinsä kuntarekistereistä vaan ne pitää kuntien toimesta myös muokata korvauksetta heidän tarpeisiinsa. Sen jälkeen YTV kyllä on valmis jakamaan tietoja vapaasti.

Monilla kunnilla on vuosia kestäneiden kalliiksi tulleiden kehittämisten ja toteuttamistöiden tuloksena uudet kuntatietojärjestelmät, joiden tarkoituksena on ollut rationalisoida omaa työtä ja liittää rekisterit karttoihin ja vähentää erilisiä ylläpitotehtäviä. Kehittämistöissä on onnistuttu kohtuullisesti. Nyt kuitenkin valtion taholta on haluttu käynnistää tämä uusi kiinteistötietojärjestelmähanke (UKTJ), joka saattaa olla ja onkin pitkällä tähtäimellä hyödyllinen, jos se vuosien saatossa toteutetaan niin, että kuntienkin tarpeet osataan ja halutaan ottaa huomioon. Lyhyellä tähtäimellä se merkitsee kuitenkin aika uusien kuntarekisterien aukirepimistä, uusien tiedonsiirtoväylien avaamista ja tiedonsiirtoformaattien käyttöönottoa. Rekisteröintityö lisääntyy väistämättä, koska valtakunnallisen kiinteistörekisterin lisäksi on huolehdittava jatkossakin kuntarekisterin eheydestä ja oikeellisuudesta. Myös jo aikanaan saneerattu erillinen kiinteistörekisterikartta syntyy nyt uudelleen. UKTJ-hanke aiheuttaa paljon työtä ja erityisesti kunnille konsulttikustannuksia, joita pääosin ei edes pysty kilpailuttamaan, koska kuntien järjestelmätoimitajat ovat tässä muutostyössä lähes monopoliasemassa omien järjestelmiensä hallitsijoina. Vaikka jo lainsäädäntövaiheessa yritettiin varmistaa, että tässä hankkeessa kunnille aiheutuvat kustannukset saataisiin korvattua, niin jälkepäin pyritään tulkitsemaan lakia vaikkamillään konstilla niin, että korvaukset voitaisiin vesittää.

Tielaitos on toteuttamassa valtakunnallista digitaalista tieverkkotietokantaa, joka sisältäisi verkon lisäksi runsaasti liikenteeseen vaikuttavaa tietoa (Digi-

Road). Tielaitos esittää lakia, jonka mukaan kuntien tulisi korvauksetta ylläpitää verkkoa ja tietoja heidän toteuttamansa järjestelmän ehdoilla oman kunnan alueella. Vastineeksi kunta saisi oman alueensa tiedot käyttöönsä. Eli itse ylläpitämänsä tiedot! Tielaitos aikoo kuitenkin itse myydä tätä tieverkkoaineistoa. Edes sellainen malli, jota nyt kuitenkin sovelletaan kiinteistötietojärjestelmässä, että myydyin tiedon tulot jaetaan ylläpitäjien kesken, ei tahdo kelvata.

Kuuluuko maanmittaustoimi niin keskeisesti yhteiskuntamme perusinfrastruktuuriin, että sen katsotaan vielä nykyisinkin, jolloin yleinen kustannustietoisuus kasvaa koko ajan, kuuluvan yksinomaan verovaroin hoidettavaksi? Jos tällaiseen ajatukseen tuudittaudutaan, niin vielä voi koittaa aika, jolloin asiaa tuntemattomat talousmiehet ja poliitikot ratkovat, mikä yhteiskunta hoitaa ja mitä ei. Mitenkä sitten perustellaan maanmittaustehtävien tarpeellisuus, kun niistä ei tahdota vapaaehtoisesti paljon mitään maksaa?

Surkukupaisintahan tässä on se, että yhä parempien, tehokkaampien ja kalliimpien palvelumuotojen vaatiminen on käyttäjäorganisaatioissa voimissaan ja kunnan maanmittarihan haluaa niin mielellään kovasti palvella, maksoi itselle sitten mitä vaan.

Jürgen Gronfors
jurgun.gronfors@hel.fi